

ԱԶԳԱՅԻՆ

Իզմիրի ազգայինք տակաւին յուզեալ են : Հեռագիր մեկաւ այս շարթուս յիշեալ քաղաքէն Միլլէթի Լըմէնեան ստորագրուածեամբ, որ կժանուցանէ թէ Առաջնորդարանէն անցեալները ամբողջիւ վերցուած և Սպարթալեան էֆէն, տիի վաճառատունը տարուած ազգային տումարներն ու արձանագրութիւնները դեռ Առաջնորդարան գարձած չեն , և թէ նոր խռովութիւն մ'ալ տեղի ունեցաւ Ժողովրդեան մէջ՝ ազգային դործոյ համար տեղական կառավարութեան կողմանէ մատնաժողով մը դնել ուզուել յուն պատճառաւ :

Այս հեռագրերն երէկ Քաղաքական
Ժողովոյ ներկայացաւ , և բաւական խոր-
հըրդակցելէ ետեւ որոշուեցաւ հեռագրել
առ Տ. Դէորդ աւաւքահանայ տեղւոյն,
որ ինքն ի պաշտօնէ տեղեկութիւն տայ
և միանգամայն ծանուցուեցաւ թէ քիչ
օրէն Բ. Դրան հրամանագիրը կհասնի
առ կառավարութիւնն իզմիլի , և խըն-
դիրը կկարգադրուի :

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը այս շաբ-
թու անճնական տկարութեան պատճա-
ռաւ Երօնական ու ֆաղաքական ժողո-
վոց ալ չկրցաւ նախադահել :

Կարծեմք, լաւ կըլլայ՝ Նոյրին բարձր
Սրբազնութեան ընտրութեամբ պատրի-
արքական խորհրդական մը կ'արգել:

Ուսումնական խորհրդէն Կիւմիւշէի է-
տանեան էֆէնտի հրաժարած ըլլալով ե-
րէկ Քաղաքական Ժողովը նորա տեղ
ընտրեց Էնկաէրճեան Տեւեմալ էֆէն-
տին :

Երամանն Վսեմ. Գեորգ պէյ, ինչպէս
ամեն տարի, նոյնպէս և այս տարի բա-
րեհաճեցաւ մարդասիրաբար հաղար. քաջ
բրինձ շնորհել Ազգ. Հիւանդանոցի խըղ-
ճայեաց :

Վսեմ: Պէյլին սոյն մեծ շնորհը պարտք
կը դնէ Հոգաբարձութեանս վրայ՝ ներկա-
յիւս նոյն յարկի խեղճ պատասպարեւոյ
զգացած խորին երախտագիտութիւնքը
յայտնել և իւր գոհունակութիւնը մա-
տուցանել:

1875 հոկտեմ. 15 Ի գլխաց Հոգա. Հիւ.
Գրասեն. Հիւան. Սենեկերէ՛ս Մ. Մանուկեան

• • • խմբագիր

Ազգային ժողովը՝ իր վերջին ժող. նիստին մէջ, Սահմանադրութեան վերաբնիկ յանձնաժողովոյն ներկայացուցած, փոփոխելի տրամադրութեանց ծրագրին Ա. յօդուածին վրայ վիճաբանութեանց և առաջարկութեանց վերջ տալով, ատենապետ փաշայի առաջարկութեամբ,

այդ մասին երեւան եկած առաջարկու-
թեանց հեղինակներէն բաղկացեալ լեօթ-
նից մասնաժողով մը կազմեց, ատենա-
պետ փաշայի նախագահութեան տակ,
որպէս զի նոյն այլեւ այլ առաջարկու-
թիւնները ամփոփելով կամ մէկ քանիի
վերածելով քուէարկութեան գործը գլու-
րացնէ :

Ես ալ Մասնաժողովոյ դորժը գիւրացնելու համար, այդ առաջարկութեանց հետեւեալ ամիւրիումնքի, և կը խընդրեմ որ պատուական փոնջիդ յառաջիկայ թերթով հրատարակել բարեհաճիք:

Այդ բոլոր առաջարկություններն հետևելու էր երեք գլխավոր տեսակներուն կը վերածին, որոց պիտի կցեմ չորրորդ բաժանման մը տակ նաև իմ առաջարկությունն ։

U.

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻ ՏՐԱՄԱ ԴՐՈՒ ԹԻԻՆԸ

1.	Կրօն. ժող. ընդ. ժողովէն ընտրեալ	14
2.	Բար. » » » »	20 կմ 14
1.	Ուսում. խոր. Գաղ. » »	7
2.	Տնրեա. » » » »	7
3.	Դատար. » Խառն » »	9
4.	Վանք. » Գաղ. » »	7
5.	Ելամ. Հոգ. » » »	7
6.	Կրթչոց » Խառն » »	7
7.	Հիւանդո. » Բաղ. » »	9

53

Ընդ ամենը հողի 87 — 81

Quia *zelus tuus* *super me* *et super domum meam*

1. Միջայեւրան, Պասմանճեան, Գօլժեան և Գալիամանճեան էֆէնտիւները՝ կառայարկէն բաղարձակապէս նոյն պահէր:

2. Քաղաքական ժողովոյ վեց անդամը (Աբրահամեան, Եսայեան, Կ. Փափազեան, Մամիկոնեան, Իկիսպաշեան, Միքայէլեան) կառավարկեն նոյն պահել, բայց 4 խորհուրդներն ու 3 հոգաբարձու թիւնները միացնելով մէկ Տեղաւորութեան մը կազմել, հաստատման երու բաժանեալ նուազ անդամներով առ նուազն 49 հոգի :

3. ճաֆճաֆեան էֆ. կառավարկէնոյն
պահել. միայն թէ 4 խորհրդոց և 3 հո-
գաբարձութեանց գործերը մէյմէկ թո-
շակաւոր պաշտօնեայներու յանձնել, ընդ-
ամենը 35 հոգի :

4. Պէշիբեքան էֆ. կառավարիէ նոյն պահել. միայն թէ 4 խորհրդոց և 3 հոգաբարձութեանց ատենապետները ընդ-
ժողովէն ընտրուելով միանգամայն փաշ-
ժողովոյ անդամ ըլլան, որոցմէ զատ իւ-
րաքանչիւրը 3 տկան անդամ ունենան
խառն ժողովէն ընտրեալ. և նաև ֆաշ-
բաուը Չըշուշ, և Ժողշ և հոգաբարձութեան
բաւերը Խորհուրդ փոխուին. ընդ ամենը
63 հոգի :

5. Աղայեկեան էֆ. կառավարիկէ նոյն
պահել. միայն թէ Գաղ. ժողովը 7 կամ

9 անդամէ բաղկանայ, 4 խորհրդոց և
3 հոգաբարձու թեանց գործերը մէյմէկ
պաշտօնէի յանձնէ անտեսապետ, ուսում-
նապետ, և ըն. տնտեսով, իրենցմէ ընտ-
րեալ երկերկու ընկերներով, ընդամենը
42 կամ 44 հոգի:

6. Ն. Շահպաղեան էֆ. կառավարիչ
նոյն պահել, միայն թէ փաղ. ժողովը եր-
կու ճիւղի բաժնուելով, երկրորդ ճիւղին
7 անդամները՝ պաշտօն ունենան 4 խոր-
հրդոց և 3 հոգաբարձութեանց գոր-
ծերը, մէյմէկ հոգի. բնդամներ 28 հոգի:

7. Սթիմարաճեան էֆէնտի կառաջարկէ նոյն պահել. բայց կրօն. և Քաղ. ժողովները 18ական անդամէ բաղկանալով, ատենց մէջէն և իրենցմէ ընտրեալ ճակատէն 12 անդամք մնայուն խառն նոր ժողով մը կազմեն. ընդամենը 89 հոգի :

P.

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ՅԱՆՉ. ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Կրօն. ժողով, Ընդ. ժողովէն ընտրեալ. 7
Բ. Գաղ. » » » » 7
Գ. Տեսալ » » » »
Ուսում. Տնտես. վանոր. խորհրդոց
և Կտակաց հոգաբարձութեան տեղ. 7
4. Դպրատ. խոր. յառան ժող. ընտրեալ 7
2. Եւրոպ. հոգ. Տեսուչ » » 3
3. Հիւանդ. » » » » 3

Ընդամենը հոգի 34

Զայս շնորհիւ աւարտելու էինք:

1. Նախաձեռնութեան դիւանը (Ռուս-
սինեան, Պառնասեան և Ս. փափաղեան
էֆէնտիք) նոյնը կընդունին. միայն թէ
ժողով անունները խորհուրդ, և դատարան
կան խորհուրդ անունը դատարան վերստին,
և հոգաբարձութեանց անդամոց թիւե-
րը անորոյ մնան :

2. Ութ երեսփոխանք (Ս. փափաղեան, Ն. Ալաճաճեան, Տ. փափաղեան Յ. Ճիւղեան, Յ. Մարգարեան, Մ. Ճաֆնաճեան, Ս. Պէյլիկեան, Խ. Վ. Կիւրոյեան) նոյնը կընդունին. միայն թէ Տեսաւ ժողով անունը Տեսաւ Խորհուրդ կոչուի, և ընտրութիւնը խառն ժողովոյ կողմէն ներկայեալ գեղջեյի ցանկի միայ ըլլայ:

3. Ս. փափաղեան էֆ. նոյնը կընդունի. միայն թէ Տէրաւ խաչի անունը Տէրաւ խաչաւոր կոչուի, Գաղ. Ժողովէն ընտրեալ, անկախ գործող, Գաղ. Ժողովոյ միջոցաւ ընդհ. Ժողովին համարատու :

Է. Մաղըմեան էֆ. նոյնը կընդունի միայն թէ Դատաս. խորհուրդն և Երևմբ. տից և Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնները չբլլան և երեք ժողովներն ալ Վեհան անդամէ բաղկանան, 7 ական անդամով երկերկու մասի բաժնուած, իւրաքանչիւրը զատ զատ պաշտօն ունենալով իրեն վերաբերեալ երեք ճիւղի ընդհանուր և մասնաւոր գործերը, ընդամենը 42 հոգի:

Գ.	
ՏՄԻՐԵՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	
1. Խաբէ-ճեան էֆէնդիէ առաջարկութիւնը	
Ա. Կրօն. ժողով, ընդհ. ժողովէն	
ընտրեալ.	7
Բ. Քաղ. ժողով, ընդհ. ժողովէն	
ընտրեալ և երեք մասի բաժանեալ	
1. Կրօնական մասնաժողով.	7
2. Տնտես. մասնաժողով՝ տնտես. և վանօր. խորհրդոց և կտակ. հոգաբարձութեան տեղ.	7
3. Դատական մասնաժողով, դատական բարձրագոյն ատեան	7 21
1. Դատական նախնական ատեան, կրօն. ժողովէն, և դատական մասնաժողովէն ընտրեալ, ընդ նախագահութեամբ Պ. փոխանորդի.	5
2. Եկեղեց. հոգաբ. տնտես. մասնաժողովէն ընտրեալ	3
3. Հիւանդ. հոգաբ. տնտես. մասնաժողովէն ընտրեալ	3 41
Ընդ. ամենը	
2. Եռասունութեան էֆէնդիէ առաջարկութիւնը	
Ա. Կրօն. խորհուրդ, Պատրիարքէն ընտրեալ.	7
Բ. Տնտես. խորհուրդ, 7 տեսուչ պաշտօնեայնէրէ բաղկացեալ, Պատրիարքէն ընտրեալ և ընդհ. ժողովէն ընկալեալ.	
1. Յարգելաւորութեան տեսուչ և տնտեսապետ.	4
2. Դատական տեսուչ և Պ. փոխ.	1
3. Կրօնական տեսուչ	1
4. Տնտեսական »	1
5. Դատական »	1
6. Կրօնաց »	1
7. Վանօրեց »	1 7
Ընդ. ամենը հոգի	
3. Ուսանողներ էֆէնդիէ վերջին առաջարկութիւնը	
Վարչական խորհուրդ. ընդհ. ժողովէն ընտրեալ, հինգ մասի բաժնուած.	
Ա. Խորհրդակցութեան քաղ. ժող. տեղ.	4
Բ. Կրօն. մասնախորհուրդ.	5
Գ. Ոստա՝ »	5
Դ. Տնտես. » տնտես. և վանօր. խորհրդոց, և երեք կտակ. և հիւանդ. հոգաբարձութեան տեղ.	5
Ե. Դատական Մասնախորհուրդ.	5
Ընդ. ամենը հոգի	
4. Մեքէնդիէն էֆէնդիէ և այլ հարց մը երեսնութեան առաջարկութիւնը.	
Ա. Առեւտր. քաղ. խորհրդոց, Պատրիարքին բերած եռանուն ցանկին վրայ, ընդհ. ժողովէն ընտրեալ, (և ուրիշ և անդամներ՝ միւս և խորհրդոց ատենապետները),	4
Բ. Կրօն. խորհուրդ, Պատրիարքէն ընտրեալ, և ընդհ. ժողովէն ընկալեալ.	5
Գ. Կրօնական խորհուրդ, Պատրիարքէն և քաղ. խորհրդոց ատենապետէն ընտրեալ, և ընդհ. ժողովէն ընկալեալ.	5
Դ. Տնտես. խորհուրդ, Պատրիարքէն և քաղ. խորհրդոց ատենապետէն ընտրեալ և ընդհ. ժողովէն ընկալեալ.	5
Ե. Դատական խորհուրդ, Պատրիարքէն և քաղ. խորհրդոց ատենապետէն ընտրեալ, և ընդհ. ժողովէն ընկալեալ, ամենն ալ աշխարհական.	5
Ընդ. ամենը հոգի	

Գ.	
ԻՄ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	
Ա. Կրօնական խորհուրդ	7
Բ. Քաղական »	7
Գ. Տնտեսական (1) »	7
Ընդ. ամենը հոգի	
21	
1. Դիւանատուն.	
2. Դատարան.	
3. Մատուկ.	
4. Հիւանդանոց.	
Կը տեսնուի որ իմ առաջարկութիւնս ճիշդ վերաբնիւ յանձնաժողովոյ առաջարկութիւնն է, միայն թող բաւը՝ Խորհուրդ փոխուած, Տնտես. բաւը՝ Տնտեսական փոխուած, Դատարանական Խորհուրդ տնտեսական փոխուած, Եկեղեց. հոգաբարձութեան անունը՝ անորակ փոխուած, և Հիւանդանոց հոգաբարձութեան անունը՝ Հիւանդանոց փոխուած:	
Եւ արդարեւ Ազգային կեդրոնական վարչութիւնը իր տնօրէնութեանը տակ՝ ինչպէս ունի դիւանատուն մը գործադիր պաշտօնեայնէրով, նոյնպէս ունի դատարան մը, տնտես. մը, հիւանդանոց մը, և վաղն ալ կրնայ ունենալ կեդրոնական վարժարան մը կամ վարժարաններ, որոնք պէտք է կառավարուին կամ մատակարարուին իւրաքանչիւրին համար կարգեալ թոշակաւոր ձեռնհաս պաշտօնեայնէրով, ինչպէս կառավարուելու ու մատակարարուելու վրայ է դիւանատունը, իւրաքանչիւրը՝ իր վերաբերած խորհրդին տնօրէնութեանը տակ. ուստի հարկ չեմ տեսներ որ կեդրոնական վարչութիւնը անթոշակ ընդհ. ժողով մը և երեք տնօրէն խորհուրդ ունենալէ ետեւ, թոշակաւոր գործադիր պաշտօնեայն և այս տնօրէն խորհրդոց մէջ տեղը ուրիշ անթոշակ մարմնոց ալ պէտք ունենայ:	
Իսկ այդ խորհրդոց անդամաց՝ ընդհ. ժողովէն ընտրութեան կերպը, և իրենց իրաւասութեան տակ գտնուած գործոց համեմատ, մէյմէկ կամ երկերկու ձեւ ընտրուած անդամի բաժանումը և այլն, բոլորովին կանոնադրական գործեր են, և ոչ սահմանադրական:	
Ուստի, վերոգրեալ երեք տեսակ բաժանմանց, և անոնց տակ պարունակեալ զանազան առաջարկութեանց վրայ իմ քննադատութիւնս, և իմ առաջարկութեանս հետ բաղդատութիւնն ուրիշ անգամ:	
Տիվրիկէն՝ սեպ. 28 թուով:	
... Խմբագիր	
Բաւական տեսնէ՝ ի վեր երեք կերպ խնդրով քաղաքս կը յուզի, այս է Ֆէլեկեան Աստուածատուր անուն դասատուի, Հէյրանեան կարապետ անուն անձի և տեղւոյս Առաջնորդ Թէօդորոս Մ. Հօր վրայով: Սոցա համար արդէն քանիցս Պատրիարքարան տեղեկագրած եմք և ցաղ. օրինաւոր պատասխան մը ստանալու բաղդն չեմք ունեցած ի կտրի զարմանս մեր: Ամեն ուրեք Սահմանադրութիւն և օրէնք կը քարոզի և հաւաքաւ Սահմանադրութեան գործողներ:	
(1) Տաճկերէն «Խտարէ մէճլիսի» կամ «Խտարէ ճէմլիէթի» հայերէնին համար թերեւս աւելի յարմար բառ մը կրնայ մտածուիլ:	

րուն պատուհասել կապաւանս. սակայն քաղաքիս համար կարծես հակառակ ընթացք մը բռնած է կեդրոնական Վարչութիւնը, վասն զի սահմանադրական օրինաց համաձայն կազմուած ժողովներուն ձայնը անխելի մնացած է ընդ միշտ, և մի երկու անձանց անիրաւ բողոքոց և պահանջմանց համեմատ տնօրէնութիւններ կրնէ ի հաճոյս նոցա, որով նոցա չարութեան մեքենայից անխելերը օծուելով ևս քան զևս այս օրերս սկսան արագել և վնասել ի գործ ի վնաս հայրենեացս:

Քաղաքիս հասարակութիւնը ասկէ տարի մը յառաջ Սահմանադրութեան գործադրութեան միջոցին սխալմամբ քաղաքական ժողովի ատենապետ ունեցաւ զՀէյրանեան. սա ուղեց բոլոր ժողովականք և առաջնորդը իւր կամաց ծառայեցնել և միապետական իշխանութեամբ գործել: Սակայն երբ Առաջնորդ և ամբողջ ժողովականք ընդդիմացան նորա հակառակ ընթացից, սկսաւ ասդ անդ և կառավարութեան ատեանին մէջ անպատուել զԱռաջնորդ և զժողովականս, բոլոր Ազգ. իշխանութիւն իրեն յատկացեալ ձեւացնելով, և որ աւելի վատթարացոյն է՝ մատնութիւն ընել: Սոյն անձին տմարդի ընթացից՝ ժողովս տոկալ չկարենալով, յետ քանի ինչ ամսոց Առաջնորդի ներկայութեամբ ընդհանուր ժողով գումարելով նորա յանցանքները մի ըստ միովէ յատեան հանելով հրաժարեցուցինք զանի յիւր պաշտօնէն, և քուէից բացարձակ առաւելութիւն ստացող խախտեան Սարգիս ազայն նորա յաջորդ կարգուեցաւ համայն ժողովականացս միահաղոյն հաւանութեամբն: Այս պաշտօնադիրկ վիճակը խիստ ծանր եկաւ իրեն, և սկսաւ ազգաւեր խորհրդոց դիմել, իրեն օգնական առնելով զՖէլեկեան և Կիրասոն դիւղի Տիգրան փափաղեան դասատուն: Հայրենեացս վնասակար խորհուրդները Ֆէլեկեանը կը յղանայր, Տիգրանը կը ծնէր, Հէյրանեանը կը սնուցանէ. իսկ նորա մի արբանեակ Ծովիկեան Գրիգոր ալ կարծարծէր իւր զօրութեան հասած տեղերը:

Նախ ուղեցին հիմն ի վեր տապալել Քաղաքական և դատաւական ժողովները՝ ապստամբաց խումբ մի յարուցանելով. բարեբաղդաբար չկրցին յաջողիլ. ասոր վրայ դիւերայն կեղծ հանրադրութիւն մը կը հեղինակեն և այդ Ծովիկեանի ձեռք տուած ասդին անդին ստորագրել կուտան մինչև իսկ մանկանց, համոզելով թէ Առաջնորդը եպիսկոպոս ձեռնադրել տալու համար է. այսպէս խարդախեալ ի Պատրիարքարան կխրկեն, և կեդ. վարչութիւնը առանց ժողովէս տեղեկագիր ուղեւոր, տեղւոյս Առաջնորդի և ազգային գործոց իւր թէ կարգադրութեան քննիչ կկարգեն Ակնայ Առաջնորդ ծերունի Տ. Յակովբոսը, որոյ լուրը երբ ստացան՝ ալ անհնարին ուրախութեան օր մ'էր որ ծագեցաւ նոցա վերայ. անմիջապէս զրաւարտական կեղծ ուղատիր նամակներ սկսան տեղացունել առ նոյն քննիչն, և յատուկ բարեկամ նուն մէկը մինչ Ակն զրկելով, ամենայն կերպիւ զրաւարտութիւն կըցունէ նորա

ընդհանրապես, և որ տեղս եկած ատենն ան-
միջապես յայտնեց իւր կողմնապահ ոգին
վասն զի Առաջնորդ և ժողովականացս
ամեն մէկը քովը գնացած և ներկայ
խնդրոց նկատմամբ խօսք խօսած ժա-
մանակին, առանց իսկ խօսքերն լրա-
ցնել սպասելու, խիստ կերպարանօք կը
սաստեք զմեզ ըսելով « խօսք չեմ ուզեր
... սուտ էք ... ստախոս էք ... ես
ամեն բան հասկցած եմ, և չն. » այսպէս
միշտ մեղ բերան բանալ չէր տար. իսկ
ընդհակառակը նոյն ստամբակաները քովը
գնացած ժամանակին ամենայն սիրով
կընդունէր և ակործանօք ու հեշտօրէն
մտադիր կըլլար՝ անոնց բոլոր ըսածնուն
իրաւունք տալով: Ահաւասիկ նորօրինակ
քննիչ մը: Վերջապէս սրտովին ինքն
ճշմարտութեան որ կողմն ըլլալը իրա-
զեկ ինքնելով, ասոր հետ մէկտեղ իրեն
պաշտպանութիւն ըրած անձինք չպա-
խարակելու համար, առանց քննութեան
հաշտեցունել կուզէր, որոյ ի պատաս-
խան մեք և ժողովուրդը եղած ամբառ-
տանութեանց վրայով անաչառ քննու-
թեանէ զինի հաշտութիւն կուզէինք. ուս-
տի ասոր դժկամակելով սկսաւ մեծամեծ
յուզմանց տեղի տալ. օրինաց հակա-
ռակ չգտնուել ձեւացնելով տարօրինակ
մասնաժողովի մը կազմութիւնը առա-
ջարկեց, այսինքն երեք անձ մէկ կող-
մէն և երեք միւս, սակայն միւս կողմէ
առաջարկած երեք անձանց մին տեղա-
ցի չ'ըլլալով և անդուստ ի բնէ նոյն կող-
մին ջերմ պաշտպան և մեղ հակառա-
կորդ, իսկ միւսը հանգանակութեան ե-
կող և տաննէնիզ օրէ ի վեր Հէյրանեա-
նի թեւագրութեամբ անդուստ առաջ-
նորդ ըլլալու յուսով սպասող վարդա-
պետը, զորս մերժեց ժողովս այդ մաս-
նաժողովի տրամադրութեանց հակա-
ռակ դատելուն համար, իրենց մէջէն
ուրիշ երկու մարդ ընտրել առաջարկե-
լով. սակայն քննիչ Սրբազան ասիկայ ա-
ռիթ առնելով, առանց յիշեալ երկու
անձանց՝ քննութիւն ըլլալն անհնարին է
ըսելով ցրուեց ժողովս, և ուստի անտի
և այսր խռովութիւնք սկսան օր ըստ օ-
րէ յաճախել: Մասնաւոր իրողութիւն-
ները չ'յիշենք յարգոյ ընթերցողները
տաղտկացնելէ զգուշանալով. միայն կա-
րեոր կը համարինք գրել որ երկու ան-
գամ ժողովեց մասնաւոր անձինք իր քո-
վը կոչելով իբր առանձին խորհրդակ-
ցութեան մը համար և քովը արդէն պատ-
րաստ ունեցած խռովայողներու միջո-
ցաւ յարձակում ընել նոյա վրայ, և չնայն
խնդրոյ մը համար բռնցի և աքցիի զա-
նոնք արտաքսել տուաւ: Այս միջոցին
Յէլէկեան առիթ կունենայ իւր բաղ-
մամեայ սքողած ճիզվիդութիւնը նշա-
ւակել ուղղներուն միոյն գլուխը քա-
րիւ ջախջախել: Յարձակում մ'ալ տեղ-
ւոյս առաջնորդի վրայ կընեն, նոյն քնն-
նիչ Սրբազանի և կառավարութեան կող-
մանէ ի հաշտութիւն զրկուած երկու
պատուաւոր տաճիկ աղաներու ներկա-
յութեանը, սակայն այս յարձակումը
խիստ վայրագ էր, քանզի Հէյրանեան
և յիշեալ երկու պատուելիները և կրա-
սօն գլուխի երկու քահանայք կարի
կատաղաբար զառաջնորդը յօշոտել
և արեան գինը տալ կերպաւորեցին:

սակայն ի շնորհս նոյն երկու տաճիկ ա-
ղաներու քրտնալից ճգամը մաղապուր
կտարեցնեն զառաջնորդը. և ոչ մէկ օ-
րէնք մը այսպիսի իրողութեան թոյլ չը-
տալուն, նոյն ապստամբները բողոքուե-
ցան յատենի կառավարութեան, և վսեմ:
գայմագամը իրաց ստուգութեան վե-
րահասու ըլլալով և խռովութեան առաջն
առնելու համար բանտարկեց յիշեալնե-
րը՝ միայն երկու քահանաները առաջ-
նորդի հսկողութեան յանձնելով. բայց
երբ Հէյրանեան տեսաւ որ իւր մեղա-
պարտ ըլլալը մերկապարանոց և ար-
դարանալիք ուրիշ կէտ մը չմնաց, խրա-
տեց նոյն կղերներն որ ի միասին կառա-
վարութեան բանտը մնան, դէթ այս
միջոցաւ զառաջնորդը և զժողովականս
օրինազանց ցուցնելու համար, թէ և քան
և չորս ժամ վերջը դարձեալ առաջնոր-
դի խնդրանքը բոլորը ի միասին արձակե-
ցան բանտէն: Ահա քննիչ Սրբազանը ա-
ռաջնորդի և Հէյրանեանի խնդրէր այս-
պէս պարզերես վերջացոյց. միայն կմը-
նար Յէլէկեանի դպրոցական ընթացից
քննութիւնը կատարել. քննութիւն մը
որ ամենակարեւորն էր և ամբողջ հասա-
րակութեան բողոքոյ ձայները պիտի
դադրեցնէր. սակայն այս ալ տարօրինակ
եղաւ. ինքն առանձին առանց հասա-
րակութեան ազդարարութիւն ընելու,
ճշմարտութեան վրայ քող ձգող և մի-
անգամայն մէկ քանի տղէտ անձանց
ներկայութեամբ վախճան կուտայ այդ
քննութեան ալ. և այնպէս թերեւ տե-
ղեկագործ է ի Պատրիարքարան:

Յէլէկեան 13 տարիէ հետէ քաղաքիս
դպրոցի մէջ դասատուութեան պաշտօնը
միակերպ վարած է, սակայն այս ընդ-
արձակ շրջանին մէջ ձգեց 3, 4, 5, 6,
տարի շարունակ աշակերտութիւն ընող-
ները. մինչև իսկ ընթերցանութեան
կարգը աւարտեցնել վերջը ութ տարի
շարունակ նորա ոտից առջև աշակերտու-
թիւն ընող չափահաս պատանիք իսկ,
այսօր լոկ քերականութեան վրայ ան-
գամ կատարեալ տեղեկութիւն ստա-
ցած չեն, այնպիսի պատանիք՝ որք ա-
ռանց դաղափարի բնական տկարութիւն
մը ունենալու, այսօր կը կոծեն զիրենք
և վայնասուն կուտան թէ ինչպէս մեր
թանկագին օրեր ի զուր վասնած էինք
այնպիսի շահագէտ դասատուի մը քով.
արդարեւ թէ՛ աղգին և թէ՛ յաւիտենա-
կանին առջև մեծ պատասխանատուու-
թեան ենթակայ է սա, և չեն ազատ այս
պատասխանատուութեանէ՝ նոքա որոնք
պաշտպան կը ձեւանան սորա այս ա-
պարդիւն պաշտօնավարութեանը, վասնո-
րոյ յատենի հասարակութեան սրբազան
պարտք մը կը համարինք մեզ զգուշա-
ցնել այդպիսիները այդ ապարդիւն
պաշտպանութեանէ, եթէ կուզեն հայ-
րենեացս գոնէ ապագայ մանկունոյն յա-
ռաջագիւմութիւնը: Այս Յէլէկեան քա-
նի որ իւր պաշտօն տեղը կը շարունակէ,
խռովութիւնք միշտ անպակաս պիտի
ըլլան, վասնզի ինչպէս ըսինք՝ ամեն աղգ-
աւեր յեղափոխութեան շարժառիթը սա
է: Իսկ Հէյրանեան նորա աշակիցը: Ա-
հա այս բոլոր անտեղութեանց վրայ յա-
ջողեցան սոքա, իրենց մեքենայն բանե-
ցնել նոյն քննիչ միջոցաւ անլսելի ընե-

լով՝ մեր արդար ձայները և իրենցը լը-
սել տալով, կեդ. վարչութեանէն հեռա-
գրով դադրեցունել զԱռաջնորդը իւր
պաշտօնէն, որով կարող ըլլան անար-
դել համարձակ գործել ինչ որ ուզեն,
վասնզի այս առաջին վայրենական պա-
տահարքները բաւական չտեղեկութիւն
վրայ աւելցուցին այս օրերս սոսկալի ամ-
բաստանութիւն մ'ալ, այսինքն Յէլէկեա-
նի փեսայն որոյ ի բնէ ծիւրիչ ակտի են-
թակայ ըլլալը շատերուն ծանօթ է, յան-
կարճամահ կկնքէ իւր մահկանացուն.
մինչդեռ ննջեցեալը հասարակաց գերեզ-
մանոցը կամփոփէին և վրան հողով կը
դոցէին, Հէյրանեան շնչասպառ հասնե-
լով անմիջապէս Յէլէկեանի՝ կհաղորդէ
իւր չարութեան նպատակը, այն է դադ-
րեցնել հողը զի ինքը բժշկի և կառա-
վարութեան տեսչին լուր տուած է մե-
ռելիս դիակը գննելու համար. և արդա-
րեւ քիչ վերջը կուզան կառավարութեան
կողմանէ քննիչ և բժիշկ և ընցուած հողը
ետ առնելով դիակը կհանեն և գննելու
ատենին թիկունքն ամբողջ մինչ թեւե-
րուն տակ կապուտագոյն տեսնելին կտե-
ղեկագործեն. ասոր վրայ յաջորդ օրը ան-
միջապէս նախ եօթը անձանց համար (այ-
սինքն թորոս աղա Ծովիկեանի և նորա
եղբայր Յակոբ աղա, Սիմօն աղա Բալախ-
եանի, Պողոս աղա Եղիսէեանի, Կարա-
պետ և Մելքոն աղայք Մէնէնտեանց և
Գրիգոր աղա Խոխանեանի, և ապա մաս-
նաւորելով երկու անձանց Մէնէնտեան
Կարապետ աղայի և Բալախեան Սիմօն ա-
ղայի) վրայ կբողոքեն որպէս զի կարող
ըլլան դատը վաստկելու. և միւս կողմա-
նէ Հէյրանեան շուկային մէջ խրոխտալով
միոյն կխօսի թէ « գնա ըսէ այն աղանե-
րուն որ աստիճանին ճանչնան, ես ասանկ
կընեմ » և չն. ահա այսպէս կամբաստանեն
իբր թէ նոյն երկու անձինքն այն յեղա-
փոխութեանց ատեն դանակոծած են և
վախէն մեռած ըլլայ նոյն անձը, մինչդեռ
յիշեալ ննջեցեալը թէ և այդ յուզմանց
մէջ եղած, սակայն և ոչ ի միոյն կողմա-
նէ դան ընդունած է, և այն դէպքէն
վերջը 23 օր իւր բնական առողջութեամբ
բք քաղաքիս մէջ և գիւղերը շրջագայած
վաճառք ի յուսն բռնաւորեալ. և թէ
մահուանէն մէկ օր յառաջ քաղաքէս 3
ժամ հեռու Ս. Թորոս անուն ուխտատե-
ղին քանի մը ընկերակցօք ի դրօսանա դը-
նացած է, և կենաց ջուրը քամած մի-
ջոցին կյոխորտայ թէ մէկը ինձ չկրցաւ
զարնել՝ ես անոնց զարկի և չն: Ասոր վկայք
բազմաթիւ են և ամեն ոք կը արմատայ և
կսոսկայ սոցա այս մերկապարանոց զըր-
պարտութեան վրայ և ոչ ոք առանց
խորտելու կհամարձակի սոյն եղեռնագոր-
ծաց մինչև իսկ յերեան հայելու:

Ահա այսպիսի մարդիկ են սոքա, որոց
մտադիր լսեց Պատրիարքարան. ցաւ ի
սիրտ կխօսինք այս վերջին պարբերու-
թիւնը. մինչդեռ մեք ոգւով չափ ջանա-
դիր եմք սահմանադրապէս բարեփոխել
քաղաքիս վիճակը, թէ՛ բարոյապէս և թէ՛
նիւթապէս յառաջագիւմութեան համար
ամեն ճիշդ չենք խնայեր, դժբաղդաբար
մինչև ցարդ զօրութեանց կեդրոնէն ոչ
ուստեք աշակցութիւն մը գտած եմք:
Ուստի առ այս Պատրիարքարանի վսեմա-
խոհ վարչութեան և Գալիամաճեան ըն-

կերութեան մեծապատիւ անդամոց խըղ-
ճի մտօք ուշադրութիւնը կ'ընդունէր,
վաղ քնդ փոյթ սոյն անտեղութեանց
վախճան տալու ի սէր դժբաղդ գաւա-
ռիս և ի սէր արդարութեան:

Անդամք Գաղաքական և գաւառական
Ժողովոց Տիվրիկոյ

Տ. Պողոսոս Ծ. Օհանեան, Գրէգոր Խընտեան,
Մ. Խաչատուր Բէլաբեան, Յովն Խէնտեան,
Սարգիս Խաչատուր, Սիմօն Զարբաբեան, Գրէգոր
Մանեան, Մ. Գրէգոր Պոստոլեան, Միլտոն Սե-
նեան, Յովնանէ Եղիսեան, Սիմօն Բալախեան

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կըսուի, թէ Պրուսայի կուսակալ
Հիւսնի փաշայի ամսականն 5 հազար ՂՃ
աւելցեր է:

— Լաիքներն կուսակալ կարգեցաւ՝
Սէլանիկի նախորդ կուսակալ Էօմէր Ֆէվ-
զի փաշա:

— Ֆիլիպէի կառավարիչ անուանեցաւ
Գըպրըզի նախորդ կառավարիչ Ազիզ փա-
շա:

— Գըպրըզի կառավարիչ ընտրուեցաւ՝
Ֆիլիպէի նախորդ կառավարիչ Թօսուլն
փաշա:

— Սատագաթ անուն տաճիկ լրա-
դրոյն արտօնատէրն՝ Գարթալի Գայմա-
գամ ընտրուեր է:

— Մոսկուայի քաղաքապետութիւնը
որոշեր է՝ 20 հազար ռուպլի տալ ի նը-
պաստ կարօտեցող Հէրսէքի:

— Հէրսէքի ապստամբներէն մին՝ իւր
մարդոց վեցը հրացանի բռնել տուեր է,
ծոյլ ու թոյլ ըլլալուն համար:

— Էնկիլիսի մէջ այժմ 36 փարայ է
հացին օխան:

— Եւրոպական կառավարութիւնը
աղբարարեր են Սերվիոյ իշխանութեան,
որ տեղի չտայ օսմանեան զօրաց՝ սահ-
մանն անցնելու:

— Ռուսական դեսպանը Լիվաթիայէն
մայրաքաղաքս դարձաւ չորեքշաբթի ա-
ռաւօտ, և նախարարաց հետ տեսնուե-
ցաւ:

— Անգղիոյ գահաժառանգ իշխանը
Աթէնք դացած ատենը, տեղւոյն օս-
մանեան դեսպանը ողջունել է զնա ի
դիմաց Օգոստափառ կայսեր, ի մեծ գո-
հութիւն իշխանին:

— Օգոստափառ Սուլթանին թիկնա-
պահներէն Բաշիտ պէյի՝ օսմանից է, և
ախուռապետի օգնական Հիւսէին աղայի՝
մէծիտից պատուանշան արուեցաւ եր-
րորդ աստիճանէն:

— Ծովային գործոց նախարարն մը-
տադիր է եղեր՝ քանի մը պաշտօնակալ
ղրկել Եւրոպա, կառավարութեանց նա-
ւարաններն՝ ամբողջութեամբ ու տոր-
միլներն տեսնելու համար:

— Եգիպտոսի իշխանութիւնը նկա-
տելով, որ իւր արժեթուրութեան ալ կիշ-
նեն անվտանգութեան պատճառաւ, փու-
թացեր է պէտք եղած ապահովութիւն
ները տալ և հրատարակել:

— Անգղիոյ նախորդ գլխաւոր պաշ-
տօնեայ Պ. Կլատտոն լրագրով մը ծա-
նուցեր է, թէ օսմանեան կառավարու-
թիւնը ընաւ առաջարկած չէ իրեն՝ Տաճ-
կաստանի գանձային բարեկարգութեան
պաշտօնն առնուլ 50 հազար լիրա տարե-
կան թոշակաւ:

— Կիւրակէ գիշեր Սուլթան-Ահմէտի
կողմը տաճիկ կին մը մեռաւ՝ տանը մէ-
ջի կաղին լապտերը պայթելով և բոցե-
րը խեղճը պատելով, որոյ ազատութեան
համար ամեն ջանք պարագը ելան:

— Պէյօղլու խրվաթ մը քանի մը խըր-
վաթաց հետ փորել սկսած է Էմին-Ճա-
միի կողմերը տաճիկ մը սեպհական գետի-
նը, երազին մէջ Ս. Գեօրգ տեսնուելով
և սրովը ցուցնելով թէ նոյն տեղը գետ-
նին տակը եկեղեցի մը կայ:

— Կղինները բանող շոգենաւն երեք-
շաբթի երեկոյ Գատը գիւղի բացը հա-
սած ատենը, 22 տարեկան յոյն աղջիկ մը
ինքզինքը ծովը նետեր է: Խակոյն մէկը
ետեւէն նետուեր, և մաղերէն բռնել է,
բայց մաղերը շինծու ըլլալով՝ ձեռքը
մնացեր, ու աղջիկը դարձեալ ծովը դա-
ցեր է: Խեղճը անձնապահութեան մը-
տաբերեր է, իւր եղբորը ամուսնոյն հետ
չկրնալով վարուիլ: Կաղատէր, եթէ շին-
ծու չըլլային մաղերը...

Յունաստանի նոր նախարարութիւ-
նը կազմուեցաւ՝ ընդ նախագահութեամբ
Պ. Գօմօստուրոսի:

— Միլանի մէջ, ի տես երթեկեկու-
թեան կայսեր Գերմանիոյ, 100 հազար հո-
գի թափեր են:

— Անգղիա այժմ Չինաստանի եղեր-
քը 21 նաւէ բաղկացեալ տորմիլ մ'ունի,
յորս 2000 զօրք և 112 թնդանօթ գըտ-
նուին:

— Գերմանիոյ աղբային խորհրդարա-
նը բացուեցաւ. բայց կայսրը վերջին
ճամբորդութենէն յոգնած ըլլալով՝ ու-
րիշ մը ատենաբանեց ի դիմաց նորին:

— Հնդկաստանի երեւելի քաղաքնե-
րէն Ահմէտապատի կէսը հեղեղներէ ո-
ղողուեր, և 20 հազար հոգի անբնակա-
րան մնացեր են:

— Չինաստանի կառավարութիւնը
բազմաթիւ թնդանօթ կգնէ ամբող-
ջութեանց համար, Անգղիայէն ու Գերմա-
նիայէն:

— Անցեալ 1873 ին, Բրուսիա 2527 այր
և 348 կին ինքզինքնին կորուսեր են՝ կախ-
սուելով կամ գետը նետուելով, շատը՝
անձնական գործառնութեանց ձախողու-
թեան պատճառաւ:

— Գաղղիոյ մէջ, բաց ի կառավարա-
կան գործարաններէ, 100 հազար 133
գործարանք կան՝ որոց գինը 2 միլիար
526 միլիոն ֆրանք կհաշուեն, և յորս 1
միլիոն 467 հազար մարդիկ կաշխատին:

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍԲԵՐԻ

Ասաքիւրի շահանէ Էլպիսէ անպարընա
նըսֆը Սիվրիհիտարքեարի վէ նըսֆը տի-
կէրի իմամ իշի օլարագ լիւղումի օլան
ճէման 50000 չիֆթ ելւն չօրապըն պէհէր
չիֆթի 3 զուրուշ 30 վարայա օլարագ
թալիպի Էօհտէսինտէ օլուպ, գարարը
գաթիսի թըլլինի Էվլէլը ըուլմինն օն
ալթընճը փէնճէնպիհ կիւնիւ, վէ թօփ-
խանէի ամիրէ իչուն մէմհուր նուսուլէսի
վէհէ իլէ լիւղումի օլան 24700 գըլէ
թիւթեանըն պէհէր գըլէսի և զուրուշ
30 վարայա օլարագ թալիպի Էօհտէսին-
տէ օլուպ, գարարը գաթիսի թըլլինի
Էվլէլը ըուլմինն իկիրմի իւշիւնճիւ բէնչ-

չէնպիհ կիւնիւ իճրա օլունաճաղընտան՝
իթա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն զիքը
օլունան կիւնէրտէ Տարը Ծուրայի ասքէ-
րիցէ կէլմէլէրի:

13 թըլլինի Էվլէլ 1875

Պապը ՍԵՐԱՍԲԵՐԻ

Իզմիտ ֆապրիգայի հիւսնայուն իչուն
Բաթիզ պէյին տէրիւհտէ իտէրէք վագթ
ու զէմանի իլէ թէսիլմ իթմէտիկի 63665
գըլէ Տօպրուճա ճըլպը ետիւղիսի թըլ-
լինի Էվլէլը ըուլմինն իկիրմի իւշիւնճիւ
փէնչէմպիհ կիւնիւ մէվգըլի միւնադա-
սայէ վաղ իլէ իշթիրա օլունաճաղընտան՝
իթա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն եէվմը
մէգըրիւրտէ Տարը Ծուրայի ասքէրիցէ կէ-
մէլէրի:

13 թըլլինի Էվլէլ 1875

Պապը ՍԵՐԱՍԲԵՐԻ

Ասաքիւրի շահանէ Էլպիսէ անպարընա
միւպայեա օլունաճաղ օլան 3000 ատէտ
նէվրէսիմ կիւլէզ ելւն դուշաղըն պէհէր
ատէտի 15 զըշա օլարագ թալիպի Էօհ-
տէսինտէ օլուպ թըլլինի Էվլէլը ըուլմի-
նն իկիրմի իւշիւնճիւ չէհարչէնպիհ կիւնի
գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթա
իթմէկէ թալիպ օլանլարըն եէվմը մէղ-
րիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիցէ կէ-
մէլէրի:

13 թըլլինի Էվլէլ 1875

Պապը ՍԵՐԱՍԲԵՐԻ

PILULE HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏԻ ՀՈՒՆՈՒԵԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր
է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան,
ու ժաթափութեան և տխրութեան համար. կը
ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշափառ-
ութեանց հետքերը: Սրտի և երկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն, կուծութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-
սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
դիրքը կըգտնուի:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԵԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պաշտամական յատկու-
թեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին
կամ նոր թուեաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (շերիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորովին կանցնին և կամ կուսանան,
օգտակար է նաև հարբուխի, հաղի, սրտի
բարախման, մանաւանդ օղացաւ (եէլ) ըսուած
հիւանդութեան: Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդու-
թեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ
կը գտնուի ամեն դեղապահաններու քով, և
մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թաշ խանի կող-
մերը Պ. Գառապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի:

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն տոքթոր Հոլլուէի ի Լոնտոն Օքսֆորտ
փողոց թիւ 353:

ՏԵՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԳ
Բիգա փաշա խան քիւ 3